

Report on Bachelor / Master Thesis

Institute of Economic Studies, Faculty of Social Sciences, Charles University

Student:	Hong Anh Toová
Advisor:	PhDr. Kamila Fialová, Ph.D.
Title of the thesis:	Vliv ukrajinských imigrantů na nezaměstnanost v České republice

OVERALL ASSESSMENT (provided in English, Czech, or Slovak):

Short summary

Bakalářská práce se zabývá problematikou ukrajinské migrace do Česka a jejím vlivem na místní trh práce. První část práce nabízí přehled literatury, následuje část věnovaná Ukrajinským migrantům v ČR, poté autorka popisuje metodologii a data. Navazuje specifikace modelu a výsledky, poté práce uzavírá.

Autorka si vybrala velice zajímavé téma, které je zároveň společensky aktuální a může přinést užitečné závěry. Bohužel, to se autorce příliš nepodařilo. Práce je celkově chaotická, nesleduje jasnou linku a obsahuje mnoho zbytečných částí bez návaznosti na zkoumané téma. Chybí prokázání zvládnutí základních vědeckých postupů jako je práce s literaturou a primárními daty, formulace hypotéz na základě ekonomické teorie či jiných studií.

Spolupráce na psaní práce ze strany autorky byla podle mého názoru naprosto nedostačující. Konzultace se mnou proběhla jedna, kdy se mnou v březnu 2023 autorka konzultovala jednu z kapitol. Potom se ozvala 14 dní před odevzdáním finální verze práce a poskytla mi celou již samostatně zpracovanou práci k připomínkám, aniž bych však měla možnost nějak více ji reálně ovlivnit. Práci tedy nelze považovat za výsledek spolupráce se mnou. Většinu připomínek, které k ní mám, bych preferovala řešit již při samotném procesu jejího vzniku, což by se mohlo odrazit i ve zpracování práce. Bohužel se to nestalo a následující posudek tomu, bohužel, odpovídá. Byla bych však nerada, kdyby výtky autorka brala osobně, spíše jako případné poučení pro příště.

Contribution

Autorka ve své práci nepřesvědčuje o tom, že dovede samostatně zpracovat zvolené téma, nepředkládá originální myšlenky ani neprokazuje kritické myšlení a schopnost vyvozovat závěry na základě znalostí ekonomické teorie a výsledků současného empirického výzkumu, ani nepřesvědčuje o schopnosti pracovat s primárními daty. Práce bohužel nemá ani jasnou vlastní přidanou hodnotu.

Hned v úvodu autorka zmiňuje, že práce se zaměřuje na to „*jak migrace ovlivňuje pracovní životy uprchlíků*“ (str. 1). To není ale zjevně předmět práce ani nemůže být zkoumáno z použitých dat. Následně autorka stanovuje cíl „*Prozkoumat teorii migrace, její ekonomické dopady a historický kontext se zaměřením na Českou republiku.*“ (str. 1) Ten bohužel práce naplňuje nad rámec potřebný pro studium dopadů ukrajinské migrace na nezaměstnanost, jak slibuje v názvu práce. Otázkou je, jaký je přínos takového prozkoumávání, které již dávno pokryla řada autorů předtím. Další uvedený cíl, „*Analyzovat vliv současné situace ukrajinských imigrantů v České republice na míru nezaměstnanosti*“ (str. 2) se autorka snaží naplnit, ale postup ani výsledky nejsou přesvědčivé.

Methods

Použité ekonometrické metody jsou relevantní ke zkoumané výzkumné otázce a odpovídají úrovni autorky studia. Způsob jejich použití (formulace modelu, testování předpokladů, interpretace výsledků) však hlubší porozumění nenaznačují.

V úvodu autorka zmiňuje, že „*V modelech byla jako závislá proměnná definována míra nezaměstnanosti, která je vyjádřena počtem uchazečů o zaměstnání v poměru k celkovému počtu obyvatelů daného okresu. Vysvětlující proměnné byly vybírané na základě ekonomické teorie.*“ Opravdu jde o celkový počet obyvatel? Není to obyvatel ve věku 15-64, jak uvádí v metodologické části? Bylo by dobré to ujednotit. Ohledně použití ekonomické teorie při výběru proměnných lze spíše pochybovat. Chybí proměnné ovlivňující jak nabídku, tak poptávku. Za jakých podmínek mohou být samotní migranti zapsaní na Úřadu práce? Nebo jen působí tak, že vytlačují na Úřad práce místní obyvatele, kteří jejich přílivem ztrácí svou práci?

Report on Bachelor / Master Thesis

Institute of Economic Studies, Faculty of Social Sciences, Charles University

Student:	Hong Anh Toová
Advisor:	PhDr. Kamila Fialová, Ph.D.
Title of the thesis:	Vliv ukrajinských imigrantů na nezaměstnanost v České republice

Celý model je naformulován nepřesvědčivě (dáno tím, že nemá žádné základy a oporu v teorii ani empirii), chybí řada faktorů, které mohou mít na nezaměstnanost vliv. V kontrolních proměnných chybí ekonomická a sociální struktura regionu, vývoj hospodářského cyklu, naopak použít VPM mi přijde vhodné. Chápu, že je těžké sehnat data v měsíční frekvenci za okresy, ale dalo by se to řešit agregací za kraje a čtvrtletními údaji?

Ohledně hustoty obyvatel, menší hustota může naopak znamenat větší nároky na dojížděku za prací a působit na vyšší nezaměstnanost? U dummy proměnných by bylo dobré rovnou uvést, které jsou referenční. HDP na obyvatele v podstatě ukazuje na ekonomickou vyspělost regionu, bylo by dobré použít v logaritmickém vyjádření i s ohledem na možnou heteroskedasticitu, zároveň by mohlo změnit velikost regresního koeficientu směrem k hodnotám dále od nuly.

Chybí mi zdůvodnění použití zpožděných proměnných, jaká je za nimi logika? Jaké byly provedeny testy vhodnosti jejich použití?

U regionů soudržnosti je třeba vysvětlit jejich vztah k okresům.

Není mi jasné, proč v jednom modelu autorka používá proměnnou nezaměstnanosti a migrantů jako podíl na obyvatelstvu (zřejmě v procentech, není uvedeno), v jiném jako první diferenci tohoto podílu, tedy jako změnu. Diference dává smysl vzhledem k tomu, že autorka studuje příliv nových migrantů a jejich vliv na nezaměstnanost, nikoli vztah mezi velikostí migrantské populace a nezaměstnaností. Interpretace regresních koeficientů je chybná co se týče změny o jednotku (procentní bod).

Vzhledem k špatně formulovanému modelu pak není divu, že neposkytuje příliš věrohodné závěry. Spíše ukazuje na základní korelace mezi proměnnými bez hlubší vysvětlovací schopnosti nebo odhalení kauzality vzhledem k tomu, že nestojí na žádných teoretických základech.

Konstatovat z jedné signifikantní regionální proměnné, že „Analýza rovněž identifikovala, že regionální ekonomické faktory mohou mít klíčový vliv na vývoj místních trhů práce, což zdůrazňuje potřebu přizpůsobení politik podpory zaměstnanosti podle specifických regionálních potřeb“ (str. 39) je poměrně odvážné.

Proměnná vysokého vzdělání je signifikantní jen v modelu vysvětlujícími podíly a nikoli diference – vyšší vzdělání spojeno s nižší úrovní nezaměstnanosti, zatímco změny nezaměstnanosti je spíše dána jinými faktory?

Negativní vliv migrační proměnné by mohl ukazovat na vyšší příliv migrace do okresů s nízkou nezaměstnaností (opačná kauzalita).

Zdůvodnění vyloučení Prahy by mělo v metodologické části přijít o dost dříve a podrobněji.

Část 4.6 obsahuje seznam předpokladů a většinou konstatuje jejich splnění bez dalšího testování, což není dostatečné. („Kombinace proměnných byla zvolena tak, aby žádné dvě proměnné nebyly dokonale kolineární.“ či prosté konstatování že „Tento výběr dat poskytuje dostatečnou reprezentaci pro analýzu.“)

Není úplně jasné, jak byla řešena autokorelace v modelu.

Část 4.7 (str. 24) se odvolává na předpoklad FE.7, který ale není uveden.

Část 5.4 – mluví se o modelu popsáném v příloze, ale vůbec není jasné, jak je model definován.

Literature

Ve své druhé části bakalářská práce shrnuje literaturu, část je velmi široce zpracovaná, ale bez zahrnutí relevantních zdrojů. V úvodu popisuje zejména obecné teorie migrace bez jasné souvislosti s výzkumnou otázkou (části 2.1 – 2.3), následuje obecný popis fungování trhu práce (2.4), tedy opět velmi široké téma, část je však chaotická, není jasné, proč se autorka zabývá přirozenou mírou nezaměstnanosti nebo plnou zaměstnaností.

Report on Bachelor / Master Thesis

Institute of Economic Studies, Faculty of Social Sciences, Charles University

Student:	Hong Anh Toová
Advisor:	PhDr. Kamila Fialová, Ph.D.
Title of the thesis:	Vliv ukrajinských imigrantů na nezaměstnanost v České republice

Definice zaměstnanosti hned na začátku je uvedena chybně („Zaměstnanost se definuje jako podíl zaměstnaných osob na ekonomicky aktivním obyvatelstvu.“, str. 9). Byl by jen krok k tomu nahlédnout nezaměstnanost jako výsledek střetávání nabídky a poptávky a z toho plynoucích faktorů, případně další faktory institucionálně-strukturálního charakteru a použít to k formulaci modelu.

Poté se konečně dostáváme k možným dopadům migrace na trh práce cílové země (2.5). Téma je ale zpracováno velice chaoticky (např. první věta k tématu: „Podle Gieseck et al. (1995) lze vidět dopad mezinárodní migrace na trh práce, jelikož problém s nedostatkem pracovní síly se snižuje příchodem migrantů, kteří migrují právě za pracovním účelem.“ (str. 10) nejasně zmíní něco, co dále nerozpracuje ani více nevysvětlí a neaplikuje na situaci Česka. Dále autorka zmiňuje neoklasický model a duální trh práce, opět s tímto konceptem ale dále nepracuje, nezkoumá, zda jsou nově příchozí ukrajinskí uprchlíci kvalifikovaní nebo nekvalifikovaní a v jakém segmentu trhu práce se nejčastěji uplatňují, neřeší problematiku uznávání kvalifikací ukrajinských uprchlíků. Celá část v podstatě vychází z Paláta (2013). Na základě této části by bylo hezké zformulovat nějaké hypotézy, k čemuž nedochází.

Poslední část literatury, 2.6, se jmenuje Dopad ukrajinské imigrační vlny, ale v podstatě uvádí jen jednu jedinou studii k tématu po roce 2022 (Gomolka et al.), ale závěry jejich studie nijak nepoužívá ke své vlastní argumentaci, jde o čistý popis jejich výsledků. Studie Strzeleckého zkoumá migraci po 2014. nakonec zde autorka porovnává vývoj nezaměstnanosti v EU v čase a ukazuje, že uprchlická vlna nezpůsobila její zvýšení. Bez ohledu na nevhodnost metody k vyvození takového závěru taková část nepatří do literature review.

Naopak, literature review této práce neobsahuje téměř žádné aktuální studie dopadů uprchlické migrační vlny na trh práce, přestože jich je již k dispozici řada, ať už na mikro nebo makro úrovni. Autorka tedy nepoužívá teoretické ani empirické studie k vytvoření vlastního koncepčního rámce ani k jiné argumentaci či motivaci práce.

Některá literatura je uváděna v jiných částech práce (např. 4.1) včetně závěru, i když by se více hodila do literature review.

Použití některých zdrojů (Jihočeský podnikatel, 2019; nelze z uvedeného zdroje otevřít) je pro tyto účely trochu problematické.

Celá část neprokazuje autorčinu schopnost pracovat s literaturou a použít ji k samostatnému výzkumu.

Třetí část práce se věnuje Ukrajinským migrantům v ČR. Autorka opět začíná zeširoka, již první světovou válkou, což myslím není nutné. Nedává jasný pohled na vývoj ukrajinské (UA) migrace u nás a na hlavní problémy s ní spojené. Často nedělá rozdíly mezi toky migrace a stavem migrantů v ČR a obojí zaměňuje (to se bohužel týká i analytické části). Část věnovaná demografické struktuře cituje studii prováděnou na Zakarpatské Rusi bez jasného důvodu. Poté autorka nejasně uvádí věkovou strukturu migrantů k 2023, ale není jasné, zda jde o nové příchozí, nebo o celou UA populaci u nás. Aniž by se dotkla vzdělanostní struktury, cituje hned poté studii PAQ Research o tom, že uprchlíci mají problém se znalostí jazyka a školní docházkou. Následuje informace o regionálním hledisku - Tabulka 3.1 uvádí podíl Ukrajinců, ale není jasné, zda jde o nově příchozí nebo všechny registrované cizince a také není jasné, podíl na čem to je. Populace okresu možná? Autorka uvádí, že „Ukrajinci si zázemí typicky nachází v periferních oblastech západních Čech“ (str. 16), což ale z tabulky nevyplývá. Je velice těžké se v té změti informací vyznat. Chybí zde nějaký systém.

Část 3.4 se věnuje zaměstnání Ukrajinců. Autorka zde bohužel nepracuje s žádnými primárními daty (ISPV, ČSÚ, MPSV), pouze cituje jiné studie, často jsou údaje staré (Data Hospodářské komory z roku 2016 citované jako Jihočeský podnikatel (2019)). Celá část nedává srozumitelný přehled o problematice zaměstnání ukrajinských uprchlíků v Česku.

Manuscript form

Práce je poměrně dobře strukturovaná, ačkoli by určité změny pomohly přehlednosti textu. Kapitola o datech by měla předcházet metodologické části, která se na ni odkazuje. Specifikace modelu (včetně regresní rovnice) by

Report on Bachelor / Master Thesis

Institute of Economic Studies, Faculty of Social Sciences, Charles University

Student:	Hong Anh Toová
Advisor:	PhDr. Kamila Fialová, Ph.D.
Title of the thesis:	Vliv ukrajinských imigrantů na nezaměstnanost v České republice

měla být součástí metodologické části a nikoli samotných výsledků. Naopak metodologická část by nemusela uvádět výsledky modelu Pooled OLS.

Autorka většinou používá poměrně srozumitelný jazyk a styl, některé formulace jsou ale kostrbaté a znějí spíše strojově. Text účinně odkazuje na grafy a tabulky a disponuje bibliografií. Citace některých zdrojů (Evropská unie, 2024a a 2024b) není správně uvedena.

U regresních rovnic by bylo vhodné vysvětlit použité proměnné a symboly, rovnice číslovat.

Overall evaluation and suggested questions for the discussion during the defense

Výsledky analýzy Turnitin neukazují na významnou podobnost textu s jinými dostupnými zdroji.

Celé práci bohužel chybí jasná linka, která by vedla čtenáře od začátku až k výsledkům a jednotlivé části by byly řazeny s cílem k výsledkům dojít a měly by na této cestě jasný přínos. Jde spíše o chaotický přehled témat, která s výzkumným tématem nějak souvisí. Autorka neukazuje, že by s dostupnými zdroji dovedla pracovat při studiu zvoleného tématu.

Chybí přesvědčivá motivace práce. Proč je to téma důležité zkoumat v Česku? Jak je na tom Česko s velikostí uprchlické populace ve srovnání s jinými zeměmi a proč je dobré zkoumat téma v Česku? Jaké jsou specifické problémy českého trhu práce, které by mohly s přílivem migrantů souviset, zhoršit se/zlepšit se?

Neuvádím zde seznam veškerých mých připomínek, které k finální podobě práce mám, vzhledem k jejich velkému množství. Mrzí mě, že jsem nemohla do podoby práce v průběhu jejího vzniku jakkoli zasáhnout a od její finální podoby se jako vedoucí práce musím distancovat. V případě, že by se rozhodla autorka práci předělat, jsem jí k dispozici na osobní konzultaci a další spolupráci.

Podle mého názoru práce nesplňuje požadavky kladené na bakalářskou práci na IES Fakulty sociálních věd UK. Navrhuji známku F, zároveň ji ale doporučuji k obhajobě, kde má autorka možnost ji obhájit před Komisí.

SUMMARY OF POINTS AWARDED (for details, see below):

CATEGORY	POINTS
<i>Contribution (max. 30 points)</i>	10
<i>Methods (max. 30 points)</i>	15
<i>Literature (max. 20 points)</i>	8
<i>Manuscript Form (max. 20 points)</i>	12
TOTAL POINTS (max. 100 points)	45
GRADE (A – B – C – D – E – F)	F

NAME OF THE REFEREE: Kamila Fialová

DATE OF EVALUATION: 20.8.2024

**Digitálně podepsáno (20.8.2024):
Kamila Fialová**

Referee Signature

EXPLANATION OF CATEGORIES AND SCALE:

CONTRIBUTION: *The author presents original ideas on the topic demonstrating critical thinking and ability to draw conclusions based on the knowledge of relevant theory and empirics. There is a distinct value added of the thesis.*

METHODS: *The tools used are relevant to the research question being investigated, and adequate to the author's level of studies. The thesis topic is comprehensively analyzed.*

LITERATURE REVIEW: *The thesis demonstrates author's full understanding and command of recent literature. The author quotes relevant literature in a proper way.*

MANUSCRIPT FORM: *The thesis is well structured. The student uses appropriate language and style, including academic format for graphs and tables. The text effectively refers to graphs and tables and disposes with a complete bibliography.*

Overall grading:

TOTAL	GRADE
91 – 100	A
81 - 90	B
71 - 80	C
61 – 70	D
51 – 60	E
0 – 50	F